

Matijevics Lajos

DIÁKJAINK JÉNÁBAN

A híres középkori egyetemi városok: Párizs, Bécs, Bologna, Ferrara, Pádua mellett hazánk fiai megfordultak a jénai egyetemen is. Igaz, számuk nem nagy, művelődéstörténetünk szempontjából mégis meg kell őket említenünk. A mi vidékünkéről indultak el a tudomány meghódítására, s legalább annyival tartozunk nekik, hogy felidézzük nevüket, származási helyüket.

A jénai egyetemet 1548-ban alapította János Frigyes, de csak tíz évvel később, 1558-ban nyitották meg.¹ Az akkori Magyarországról nem sokan jelentkeztek az új intézménybe, a diákok továbbra is inkább Wittenberget látogatták, megszokásból vagy egyéb okokból.² Az anyakönyvek arról tanúskodnak, hogy a XVIII. század végén (főleg 1777-től 1806-ig) jelentősen emelkedik az egyetemisták száma, s az irodalomtörténet bűvárai ezt az időszakot az egyetem virágzási koraként emlegetik. Leginkább a vallástudományokat hallgatták a diákok,³ hiszen vidékünkön aligha találkozunk abban az időben főiskolai szintű hitoktatással.

Mokos Gyula Magyarországi tanulók a Jénai egyetemen című 1890-ben közzétett névjegyzékéből,⁴ melyet a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Bizottsága megbízásából készített, vidékünkre, a mai Jugoszlávia területére vonatkozóan a következő adatokat emelhetjük ki:

1748.

1748 t. f. (Magnifici Academiae Prorectore Joh. Walchio Theol. D. et Prof. Publ. Ord Ser Saxoniae Ducum ac Margavii Branden — burg. Onold. a Consiliis Eccl. et Consitor. Civium in hac Ac. Isenacensium et Onoldinor. Inspectore h. t. Ord. theol. Decano)
Carolus de Lindenfels Belgrado Hung.

1838.

1838 (Magnifico Academiae Prorectore D. Bachmann)
Den 11. Mai. Carl Jeszenszky Ungarn. Lality.
Catharina Jeszenszky. Bella. Theologie.

1839.

1839—40 (Magnifico Academiae Prorectore D. Schmid.)
Den 30. Nov. Andreas Sztehlo. Ungarn. Petrovác
Johann Sztehlo. Petrovác. Theologie.

1839—40. (Magnifico Academiae Prorectore, D. Schmid.)
Den. 4. December. Carl Jeszenszky. Ungarn. Ó-Pazov.
Elisabeth Jeszenszky, geb. Fábry. Ó-Pazov. Theologie.

1845.

1845—46 (Magnifico Academiae Prorectore D. Bachmann)
Den 13. October. Johann Sztehlo Ungarn. Petrovác.
Johann Sztehlo, Senior un Pfarrer. Petrovác.

1846.

1846 (Magnifico Academiae Prorectore D. Schmid.)
9. Mai. Carl Borovszky Ungarn. Pivnicza.
Samuel Borovszky. Pivnicza. Theologie.

1865.

1865—66 (Magnifico Academiae Prorectore D. Brunonc Hildebrand)
20. Oct. Johann Plachy Ungarn. Bács-Ujfalu.
Josef Sztehlo, Pastor. Glozsán. Theologie.

1869.

1869—70 (Magnifico Academiae Prorectore D. Fridrico de Hahn)
25. Oct. Josef Schuch. Ungarn. Veprovác.
Lehramtscandidat. Polytechnicum Ofen.

1872.

1872—73 (Magnifico Academiae Prorectore D. Guilelmon Preyer)
2. November. Georg Schwalm. Ungarn. Bulkesz.
Jakob Schwalm, Gastgeber. Csurog. Theologie.

1880.

1880 (Magnifico Academiae Prorectore D. Carlo Rudolfo Seyeklen)
23. April. Carl Lazar. Croatien Szt.-Ivan.
Jellacic Ladislaus Zlatař in Croatien. Phil. Wien.

1881.

1881—82 (Magnifico Academiae Prorectore D. Eduardo Sievers)
9. Januar. 1882. Michael Sajkovic. Banat, Oesterreich, Pancsova.
Avram Sajković, Pancsova. Med. Zürich, Leipzig.

Az egyetem alapításától 1883-ig összesen 11 diák nevével találkozunk:

1. Andreas Sztéhlo	Petrovác
2. Carl Borovszky	Pivnicza
3. Carl Jeszenszky	Ó-Pazov
4. Carl Jeszenszky	Lality
5. Carl Lazar	Szt-Ivan
6. Carolus de Lindenfels	Belgrado
7. Georg Schwalm	Bulkesz
8. Johann Plachy	Bács Ujfalu
9. Johann Sztéhlo	Petrovác
10. Josef Schuch	Veprovác
11. Michael Sajkovic	Pancsova

Ezek az egyetemi hallgatók vidékünk különböző helységeiből származnak. A nevük mellett említett helytörténeti adatok mai alakja is megállapítható:

Bács Ujfalu	= Selenča
Belgrado	= Beograd
Bulkesz	= Bački Maglić
Lality	= Lalić
O-Pazov	= Stara Pazova
Pancsova	= Pančevo
Petrovác	= Bački Petrovac
Pivnicza	= Pivnice
Szt-Ivan	= Prigrevica?, Ivanić-grad?
Veprovác	= Krušić

J E G Y Z E T E K

¹ „János Frigyes szász választó fejedelem alapította 1548-ban, de csak tíz évvel később nyerte meg császári megerősítését, és 1558. február 2-án történt ünnepélyes megnyitása.” Mokos Gyula: Magyarországi tanulók a jénai Egyetemen — Budapest, 1890. Bevezetés VIII—XII.

² »A fejedelem az éppen akkor hanyatló Wittenbergben uralkodó Melanchton féle enyhébb tanokkal „egyesegyedül az evangéliko-lutherikus tan terjesztését” tűzte ki feladatául. A magyar tanulók azonban megmaradtak Wittenbergben.« U. o.

³ „A magyarországi politikai viszonyok tehát szemmel látható befolyást gyakoroltak a magyarországi tanulók frequentáciájára a jénai egyetemen.” U. o.

⁴ „Földjeink különben leginkább az egyetem hittani karát látogatták; a lutheránusok hazánkban nem bírván nagyobb igénynek megfelelő hittudományi intézettel, kénytelenek voltak külföldre, elsősorban Németországba vándorolni, hogy teológiában magasabb kiképzést nyerjenek. (...) Innét van, hogy a Jénában beiratkozott földjeink túlnyomó részben német és szláv vidékekről való lutheránusok.” U. o.

⁵ A mű teljes címe: „Mokos Gyula: Magyarországi tanulók a Jénai Egyetemen — Budapest, A M. Tud. Akadémia Kiadványa 1890.”